

מטרה — מייצגת את הצורך לפתח את היכולת לרכוש מטרות "בזמן אמיתי", לזהותן ולהעסיקן ביעילות. המטרה משפיעה על סוג החימוש שיש לפתח ועל התאמתו להשגת האפקט המרבי. במושג "המטרה" טמון הצורך בפעולות הבאות:

- ★ פיתוח יכולת תצפית רצופה בשדה הקרב בעיקר מעבר לטווח העין (מזל"טים, מל"טים וכד').
- ★ פיתוח יכולת איכון וזיהוי מטרות במדויק ופיתוח מערכת לקבלת החלטות על חשיבותן וסדר העסקתן.
- ★ פיתוח סוגי תחמושת מגוונים, עפ"י סוגי המטרות השונות תוך הדגשת האפקטיביות של הפגז הכבד.
- ★ יכולת מעקב אחרי מטרות שהועסקו.

סיכום

כותרת וסיסמה ראויים להיות מוחלפים משהושגו או משפג תוקפם. הסיסמה "פגז ראשון במטרה" איננה חדשה. היא הוטבעה בשנת 1970, ולאורה חונכו דורות של קצינים, פותחו אמצעי לחימה, נבנה החיל ופותחה תורת לחימה, שהביאה את חיל התותחנים להישגים רבים. האמצעים שבהם אנו משתמשים כיום בחת"ם (מדי טווח לזר, מדי מהירות לזר, גיירו מהיר וכד') פותחו במשך שנים לאורה של הסיסמה "פגז ראשון במטרה". שאף התנוססה בבסיס ההדרכה של החיל. אינני משוכנע שתוקפה של סיסמה זו פג ולא ניתן להמשיך ולהשתמש בה לפיתוח העתידי של חיל התותחנים. הנחה זו מקבלת משנה תוקף לאור העובדה שהתחליף המוצע אין בו כל חזון או יעד חדש שאינו טמון בסיסמה הישנה.

תחת הכותרת שמציע הקתמ"ר כרצוני להציע כותרת אחרת: "פגז ראשון במטרה". דומני כי בכותרת זו יש כדי לענות על כל הדרישות שמציב שדה הקרב בפני הארטילריה.

ה"פגז" — החימוש שמשוגר למטרה — חייב להיות האפקטיבי ביותר, ואין גבול לדמיון וכושר ההמצאה. ניתן לפתח פגזים נ"ט כדוגמת ה"קופרהד" בעל הנחיית ליזר או לפתח פגזים שינעלו על מטרה לאחר זיהוי תרמי או זיהוי חזותי. אין לשלול גם אפשרות של פיתוח פגזי זרזן, פגזי תאורה ועוד. המגוון חייב להיות רחב ככל שניתן ויש לשים דגש על התחכום ועל האפקטיביות של הפגז הכבד. לא עוד פגזים רבים הנורים אל השטח אלא פגזים בודדים בעלי אפקטיביות רבה. פגז "חכם" אחד שישמיד טנק ימנע את הצורך בכלי רכב להסעת תחמושת, במשגרים, באנשי צוות וביחידות טקטיות מסורבלות.

"ראשון" כרוך בגורמי פיתוח שכולם קשורים בנושא הזמן.

- ★ מידיות ומהירות התגובה למטרה שנתגלתה.
- ★ משך זמן העסקה. פגז יחיד או שנים יבצעו את המשימה.
- ★ השגת אפקט ההפתעה. הפגז הפוגע במטרתו ללא צורך בטיווח מוקדם.
- ★ דיוק הפגיעה.

מושג זה, מחייב הן את המערכת המשגרת והן את המערכת המבקרת את האש לערוך שינוי תפיסה וארגון, להכניס אמצעים חדישים, לתת עצמאות לכלי הכבד, להשתמש במערכת תקשורת משוכללת לשליטה ובקרה, ולשנות את מבנה היחידות ואת תפעולן.

הנחתת תחמושת על גודר טנקים הנמצא בתנועה יכולה לעצרו לחלוטין טין מבלי להשמידו. לפיכך ספק אם המושג "השמדה" אכן משקף את הצורך, או את המשימות המוטלות על חת"ם בשדה הקרב, ואת ייעודו.

הסיסמה "ארטילריה נשק השמדה" — כיצד לכתוב

בראשית מאמרו מסייג תא"ל טירה את דבריו "למישור הטקטי בלבד ועוסק במהלכים של כיבוש יעדים". "משמעותם של מושגים כמו: תמרון, איגוף והשתלטות על יעדים מערכתיים לא תידון כאן". הוא אומר.

אלא שִׁקְרָב כוחות היבשה אינו מצטמצם לכיבוש יעדים בלבד. "הקליפה הקשה" המהווה את החלק הקדמי של מערכת ההגנה של האויב אמנם מהווה בעיה בגלל צפיפות ההיערכות, המוצבים הרבים, המיקוש והמכשול, אולם הבקעת "הקליפה הקשה" אינה יעד בפני עצמו, או מטרת לחימה. זהו שלב אחד — קשה אמנם — של המערכה כולה. עיקרו של הקרב עדיין לפנינו, והוא: לחימה בכוחות השריון של האויב, בעתודות והשתלטות על יעדים מערכתיים. לפיכך אין לקבוע סיסמה שתצדד בפיתוח מערכת נשק, אשר תתאים רק לחלק אחד של שדה הקרב — חלקו הקדמי — אלא יש לשאוף לפתח מערכות נשק שתתאמנה לשדה הקרב כולו. ההתמקדות בבניית מערכות נשק אשר תתאמנה רק לחלקו הקדמי של שדה הקרב עלולה להוביל להזנחת החיפוש אחר פתרונות ואחר אמצעים שישרתו את המשכו של הקרב, כלומר קרבות השב"ש והשתלטות על מערכי עומק.

מבצעי "תופת" ו"אסותא"

כבוד (כראם) למחבלים; או ציון דרך במלחמה בפלסטינים?

סא"ל (מיל') אברהם זוהר

28 לוחמים. צה"ל, עטור ניצחון מלחמת ששת הימים, נקלע ללחימה שונה, מוגבלת במטרותיה, ושאיף להימנע מהת-

בבקעת הירדן. מבצע "אסותא" הסתיים בהצלחה וללא תקלות, אך במרחב הלחימה של מבצע "תופת" איכזר צה"ל

במבצעי "תופת" ו"אסותא", פשטו כוחות צה"ל, רכובים ומוטסים על "בסיסי הגרילה" שהקימו ארגוני המחבלים

מבצע כראמה, שנחשב לבלתי מוצלח, הפך אפוא לאבן דרך בלחימה בארגון הצבאי של הפלסטינים. בעניין זה, יש לזכור שלא אחת הניב קרב מוצלח תוצאות שליליות ולהיפך, וניתן להביא לכך דוגמאות.

הקרב באשדוד ב־1948, שבו הובסו כוחות "גבעתי", תרם דווקא להחלטה המצרית שלא להתקדם עד תל אביב. לעומת זאת מבצע "אביב נעורים" (אפריל 1973), שבו חדר כוח ישראלי ללב העיר ביירות ופגע במנהיגי המחבלים, סייע לנשיא סאדאת, לפי דבריו, להחליט לפתוח במלחמת יום הכיפורים.

נגשות עם הצבא הירדני. אך הצבא הירדני התערב בכל זאת, ובסופו של דבר עזב צה"ל את השטח כשהוא מותיר אחריו כלים פגועים ו־3 נעדרים.

הירדנים שספגו מפלה קשה ביוני 1967 ראו בכך הישג. ארגוני המחבלים, הגם שהוכו בקרב בעיירה כראמה, תיארו את הקרב כניצחון, וכמערכה של כבוד. חטיבת צבא השחרור הפלסטיני כונתה "כראמה" על שם המערכה כפי שננהג לגבי חטיבות אחרות שכוננו על־שם מערכות חשובות בהיסטוריה המוסלמית: "חיטין", "קאדסייה", "קסטל" ועוד.

צה"ל ניתח את הקרב על מרכיביו, והיו שטענו כי שגינו בכך שהכוחות שנועדו לבדוד את שדה המערכה, נקלעו — בשל התפתחויות לא צפויות ושלא כמתוכנן — לשטחי ההשמדה של מתחמי הצבא הירדני. האיום על מערכי הירדנים חייבם להגיב באש וכך נגרמו מרבית האבדות. גם לאחר מבצע כראמה, הפעיל צה"ל (בדרום לבנון) גופי שריון נגד "בסיסי גרילה" של המחבלים. הוויכוחים בדבר יעילותם של מבצעים אלה דומים לוויכוחים שניטשו בקרב האמריקנים על היעילות שבהפעלת גופי שריון ובניהול פעולות אוויריות נגד לוחמי גרילה בוויאטנאם.

האם יש לנתח את מבצע כראמה כמערכת טנקים? דומה כי העושה כן ישגה, שכן מראש הגביל המטה הכללי של צה"ל את כוחות השריון למשימות של בידוד שדה המערכה בלבד. עם זאת, אין להימנע מניתוח פעילות כוחות השריון על המשגים שנעשו.

נראה כי המעשה הנכון לעשותו הוא לבחון את מערכת כראמה כמרכיב בולט במערכה הארוכה שנוהלה נגד הארגון הצבאי הפלסטיני. אמנם, הפלסטינים הצליחו בעזרת תעמולה להפוך את האירוע לניצחון יוקרתי, אך אין לשכוח כי הקרב העיקרי על העיירה עצמה הסתיים בכיבושה, זאת ועוד, כראמה, וכמוה עיירות נוספות בבקעת הירדן, חדלו להיות מפקדות לארגוני המחבלים. בעקבות פעולות נוספות של צה"ל בבקעה ובהר, בזכות מכות ארטילריה ותיל אוויר ופשיטות מעבר לנהר הירדן נדחקו מפקדות המחבלים אל גב ההר לאזור המיושב.

סיכול ניסיונם של המחבלים להקים "בסיס גרילה" בבקעת הירדן קירב את יום העימות בינם לבין שלטונות ירדן, עד ליום "ספטמבר השחור" ב־1970.